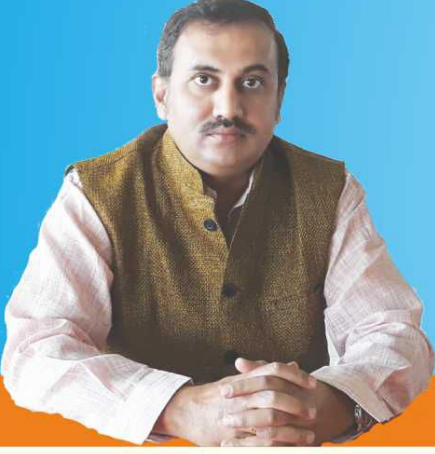

संपादकीय

‘अर्थ’हीन राज्य संकल्प

१ मे १९६० रोजी महाराष्ट्र राज्याची स्थापना झाली व आता महाराष्ट्र ५८ वर्षाचा झाला. १५ ऑगस्ट १९४७ ते १ मे १९६० पर्यंत बॉम्बे प्रेसिडेन्सी अस्तित्वात होती. १९५६ च्या राज्य पुनर्गठन कायदानुसार भाषिक तत्वावर मध्य प्रदेशातून दक्षिण विदर्भ, हैदराबाद स्टेट मधून मराठवाडा महाराष्ट्राला मिळाला. सौराष्ट्र, कच्छ गुजरातला मिळाले व याच दिवशी गुजरातची निर्मिती झाली. महाराष्ट्राची अर्थव्यवस्था व समाजकारण नेहमीच प्रगतिशील राहिले आहे. सध्या समाजकारण ढवळून निघाले आहे. अर्थकारणाची स्थिती फार चांगली नाही. राज्याच्या २०१८-१९ च्या अर्थसंकल्पाकडे नजर टाकली तर या संकल्पाची अर्थहीनता व काही मुद्दे प्रकर्षाने जाणवतात.

महाराष्ट्राचा GDP २७.९६ लाख करोड रुपये (म्हणजे USD ४३० बिलियन) आहे. यु.एई व थायलंड या देशांचा GDP USD ४०७ बिलियन आहे. म्हणजे महाराष्ट्राच्या अर्थव्यवस्थेचा आकार काही देशांपेक्षा मोठा आहे, हे उल्लेखनीय आहे. अर्थात रोजगाराची समस्या फार मोठी आहे. सर्वात जास्त म्हणजे ५१% रोजगार अजूनही कृषी क्षेत्रात आहे. परंतु अर्थव्यवस्थेत कृषी क्षेत्राचा वाटा फक्त ११.९% आहे व तो निरंतर कमी होत आहे. उद्योगाचा GDP मधील वाटा ३३.६% असला तरी केवळ ९% रोजगार उद्योगातून निर्माण होतो आहे. सेवाक्षेत्राने GDP मध्ये भरीव ४०% योगदान दिले आहे व रोजगार निर्मिती देखील ५४.५% इतकी उल्लेखनीय केली आहे.

काळजीचे कारण पुढे आहे. २०१८-१९ मध्ये राज्याचा महसूल २.८८ लाख करोड रुपये (USD ४४ बिलियन) इतका अपेक्षित असताना ३.६७ लाख करोड रुपये (USD ५६ बिलियन) इतका खर्चदेखील अपेक्षित आहे. म्हणजे १.२१ लाख करोड रुपये तुटीचा हा अर्थसंकल्प आहे. या महसुलातून ५७.५% इतकी मोठी रक्कम केवळ राज्य सरकारच्या

कर्मचाऱ्यांच्या पगार, निवृत्तीवेतन व राज्याच्या कर्जाच्या व्याजावर खर्च होणार आहे. राज्यावरील कर्ज ४.६१ लाख करोड इतके वाढणार आहे. हे कर्ज भविष्यात फिटण्याची सुतराम शक्यता नाही. महाराष्ट्रदिन साजरा करताना ऋण काढून सण साजरा करणे या म्हणीची आठवण येते.

महाराष्ट्र गीतात वर्णन केल्याप्रमाणे बहु असोत सुंदर संपन्न की महा असे वर्णन केलेला संपन्न महाराष्ट्र आज या विपन्न अवस्थेत कसा व का पोहचला? या अवस्थेतून बाहेर पडून पुन्हा संपन्नतेची वाटचाल करण्याची पथदर्शक योजना कुणीही मांडते आहे का? त्यावर सार्वजनिक चर्चा होते आहे का? अशी कुठलीही योजना मांडताना कुणीही दिसत नाही. या मार्गावर बरोबर घेऊन जाण्याची मानसिकताही कुठे दिसत नाही.

अनिवासी मराठी भारतीयांचे महाराष्ट्राच्या प्रगतीतील योगदान म्हणूनच ठळकपणे जाणवायला हवे. २०१६-१७ मध्ये अनिवासी भारतीयांनी भारतात USD ६२.७ बिलियन (म्हणजे साधारण ४ लाख करोड रुपये) रेमिटन्स च्या रूपात आणले. अनिवासी मराठी भारतीयांचा वाटा यात ७% गृहीत धरला तरी ही रक्कम २८.५ हजार करोड रुपये इतकी प्रचंड होते, जी महाराष्ट्राच्या प्रस्तावित महसुलाच्या १०% इतकी आहे. मुख्य म्हणजे फक्त १,४०,००० अनिवासी मराठी भारतीयांनी ही रक्कम पाठवली असावी असा अंदाज आहे. म्हणजे एका अनिवास भारतीयाने २०१६-१७ मध्ये एक वर्षात सरासरी २० लाख रुपये महाराष्ट्रात पाठवले असा त्याचा अर्थ होतो. यातील बहुतांशी रक्कम ही consumption वर खर्च होते ज्याचा सरळ व प्रत्यक्ष फायदा गाव, तालुका, शहर व राज्य पातळीवरच्या अनेक उद्योगांना होतो. सर्वात मोठा फायदा घरबांधणी क्षेत्राला तर त्या खालोखाल ट्रेव्हल टूरीझम, मनोरंजन, मेडिकल व हेल्थकेअर, शिक्षण, रिटेल या क्षेत्रांना होतो. सामाजिक योजना व प्रकल्पांसाठी यातील फार थोडी रक्कम वळती होते आहे. याचे मुख्य कारण म्हणजे, सामाजिक क्षेत्रात काम करणाऱ्या

भरवश्याच्या संस्थांचा अभाव. रोख रकमेशिवाय अनिवासी भारतीयांचा अनेक योजनांमध्ये, (सरकारी किंवा गैरसरकारी) प्रत्यक्ष सहभाग देखील तितकाच किंबहुना त्याहीपेक्षा जास्त महत्वाचा आहे, ज्यासाठी आजही फारसे प्रयत्न होताना दिसत नाही. सरकारी योजनांमध्ये अशा प्रत्यक्ष सहभागालायेथील नोकरशाहीचा विरोधच असण्याची शक्यता जास्त आहे.

विश्व पांथस्थ च्या निमित्ताने अशा एका जागतिक, तटस्थ व भरवश्याच्या मंचाची आपण निर्मिती केली आहे. त्याला सर्वांचाच खूप चांगला प्रतिसाद मिळतो आहे. पांथस्थ ही एक विचारसरणी आहे. विश्व पांथस्थ ही एक महाराष्ट्राबाहेरील परंतु महाराष्ट्राबद्दल आस्था, आपुलकी व निष्ठा बाळगणाऱ्या सर्व अनिवासी भारतीयांची चळवळ आहे. महाराष्ट्र दिनाचे औचित्य साधून आपण पांथस्थ या मोबाईल app ची निर्मिती केली आहे व ते google play store येथून download करता येईल. पांथस्थ च्या वेबसाईट www.panthastha.com वरून देखील हे app download करता येईल. यातून जगातील मराठी माणसांसाठी कार्य करणाऱ्या अनेक संस्थांची व अनिवासी

मराठी भारतीयांची माहिती एका मंचावर एकत्रित होणार आहे. महाराष्ट्रा-बाहेरील मध्य प्रदेश, गुजरात, आंध्र प्रदेश, तामिळनाडू, कर्नाटक, केरळ, उत्तर प्रदेश, राजस्थान व इतर राज्ये तसेच भारताबाहेरील आखाती देश, युरोप, अमेरिका, चीन, जपान व इतर अतिपूर्व देश, ऑस्ट्रेलिया, न्यूझीलंड, आफ्रिका, रशिया या देशात वास्तव्य करित असलेल्या अनिवासी महाराष्ट्रियांच्या एकमेकांशी संवादाला त्यामुळे चालना मिळत आहे. महाराष्ट्राबाहेरील अनेक संस्था विश्व पांथस्थशी जोडल्या जात आहेत. यातूनच मग अनेक प्रकल्प, समाजोपयोगी योजना तयार होणार आहेत. अशा प्रकारचा हा पहिलाच प्रयत्न आहे व त्यासाठी सर्व अनिवासी मराठी भारतीयांना यात सहभागी होण्याची विनंती आहे. महाराष्ट्र दिनाच्या व पुढील प्रगतीसाठी आपल्या सर्वांना शुभेच्छा.

डॉ. संदीप कडवे, संपादक

११ मे, २०१८

‘विश्व पांथस्थ’ची वेबसाईट आणि ॲप

‘विश्व पांथस्थ’ मासिक छापील व डिजिटल स्वरूपात जास्तीत जास्त वाचकांपर्यंत पोहोचवावे असे प्रयत्न आहेत. वाचकांचा या मासिकाला खूपच चांगला प्रतिसाद आहे. हा अंक यु ई ई व्यतिरिक्त ओमान, बहरीन, कतार, सौदी, कुवेत, सिंगापूर, यु के, कॅनडा, हॉलंड, अमेरिका, जपान, मलेशिया, आफ्रिका, ऑस्ट्रेलिया, न्यूझीलंड, रशिया या देशांत; महाराष्ट्राबाहेर भारतात मध्य प्रदेश, गुजरात, गोवा, कर्नाटक, आंध्र प्रदेश, उत्तर प्रदेश, बंगाल, दिल्ली वगैरे राज्ये व महाराष्ट्रात देखील वितरित करण्याची योजना आहे. या सर्व ठिकाणी मराठी मंडळी मोठ्या प्रमाणावर स्थलांतरित व स्थायिक झालेली आहेत. आजपर्यंत या सर्वांचा एकत्र असा ‘डेटाबेस’ तयार झाला नाही. तो तयार करण्यासाठी www.panthastha.com या वेबसाईटची व **Panthastha** या **Android** मोबाईल ॲपची निर्मिती करण्यात आली आहे. मोबाईल ॲप **Google Play Store** मधून **download** व **install** करता येईल. ॲपवर किंवा वेबसाईटवर रजिस्ट्रेशन केल्यानंतर पांथस्थ चे अंक व लेख, न्यूज लेटर, छोट्या जाहिराती, मोठ्या जाहिराती, पांथस्थ च्या मुलाखती अशी विविध प्रकारची माहिती मिळेल. प्रिंट, वेब व ॲप या सर्व ठिकाणी ‘सीमलेस’रीत्या माहिती दिसेल. ॲप इंटरॲक्टिव आहे. तुम्ही तुमच्या ग्रुपचे मॅबर देखील स्वतः रजिस्टर करू शकता. अनेक ग्रुप इथे एकत्ररीत्या दिसू शकतात. तुम्हाला प्रतिसाद देता येईल. तेव्हा या वेबसाईट व ॲप वर आपण सर्वांनी रजिस्टर करावे.

देश विदेशातील पांथस्थांनी पुढे येऊन आपले विचार, अनुभव, समस्या व सूचना लेखाच्या स्वरूपात येथे मांडाव्यात. कविता, स्फुट, मुलाखती, पुस्तक परीक्षण, प्रवास वर्णन, यशस्वी **NRI** व्यक्तींची चरित्रे देखील जरूर

पाठवावीत. विविध देशांतील मराठी मंडळांना जर विशेषांक प्रकाशित करायचा असेल तर आमच्याशी जरूर संपर्क करा. तुमचा ग्रुप सोशल मीडियावर कार्यरत असेल तर सर्वांनी या वेबसाईटवर रजिस्टर करा. पांथस्थ मोबाईल ॲप प्ले स्टोअर मधून डाऊनलोड करा. सगळे लेख, विविध जाहिराती, छोट्या जाहिराती पाठवा. लवकरच वधुवर सूचक विभाग देखील पांथस्थ मोबाईल ॲप वर चालू करण्याचा विचार आहे. या सर्वांचा सदस्यांनी लाभ घ्यावा.

एक जाहिरातदार म्हणून तुम्हालाही या सर्व लोकांपर्यंत पोहोचवावे, असे निश्चित वाटत असेल. तेव्हा विश्व पांथस्थच्या माध्यमातून तुम्ही किफायतशीररीत्या या सर्व लोकांसमोर आपले उत्पादन, प्रकल्प किंवा सेवा (प्रॉडक्ट, प्रोजेक्ट किंवा सर्विस) व्यवसाय किंवा कंपनी याबद्दल माहिती पोहोचवू शकता. बांधकाम व्यावसायिक व गृह योजना, (**Builders**, रिअल इस्टेट), वैद्यकीय सेवा (**Hospitals**, मेडिकल व हेल्थ केअर), शैक्षणिक संस्था व सेवा (**Education Institutes**), पर्यटन (**Travel** व **Tourism**), रेस्टॉरंट, हॉटेल व **Hospitality**, सर्व उद्योग व उद्योजक, खासगी व सरकारी योजना, सामाजिक संस्था या सर्वांसाठी अनिवासी मराठी भारतीयांपर्यंत पोहोचण्याची विश्व पांथस्थ ही एक सुवर्णसंधी आहे. यापूर्वी कदाचित असा मंच उपलब्ध नसल्याने तुम्ही त्यांच्यापर्यंत पोहोचला नसाल, पण आता ही संधी आहे. तेव्हा आपण सर्वांनी याचा लाभ घ्यावा, विश्व पांथस्थसाठी जाहिरात देऊन या उपक्रमाला प्रोत्साहन द्यावे आणि विश्व पांथस्थच्या सर्व उपक्रमांत आनंदाने सहभागी व्हावे ही नम्र विनंती

संपर्क : email id: editor@panthasha.com website: www.panthastha.com

Mobile App: **Panthastha** (Playstore) Mobile: +91 9860678844